

OTTERS IN FLEVOLAND:

ambassadeurs van de Ecologische Hoofdstructuur

De otter is in Nederland bezig met een heuse come-back. Dit is te danken aan herintroducties vanaf 2002 in Overijssel en Friesland en een verbetering van de waterkwaliteit. Inmiddels leven in de laagveenmoerassen in de Kop van Overijssel en Zuidoost-Friesland circa zestig otters. Hun nakomelingen hebben hun weg weten te vinden naar Friesland, Drenthe, Flevoland, de Randmeren en de IJssel. In een driedelige serie zetten we dit prachtige dier in de schijnwerpers. In dit eerste deel: Hoe gaat het met de otter in Flevoland?

*Europese otter
foto: Biofaan*

"In 2012 werden voor het eerst met enige regelmaat ottersporen in Flevoland gevonden", vertelt Jeroen Reinhold van Landschapsbeheer Flevoland. "Eén van de eerste terreinen was Natuurpark Lelystad, waar een otter geregeld rondjes om het otterverblijf liep. Waarschijnlijk een mannetje, die de vrouwtjes in het Natuurpark natuurlijk razend interessant vond."

Rasters plaatsen

In diezelfde periode werden in vrij korte tijd op de A6 tussen Lemmer en Emmeloord vijf otters overreden. "Er moest dus iets gebeuren", zegt Jeroen Reinhold. "We hebben de knelpunten geïnventariseerd en het bleek dat op de meeste locaties al faunabuizen onder de snelweg lagen. Maar die werden blijkbaar door de otters

niet goed gebruikt. In samenwerking met Rijkswaterstaat en de provincie Flevoland hebben we rasters kunnen plaatsen, waardoor de otters naar de ingang van de buizen worden geleid. Otters zijn heel mobiel, ze verplaatsen zich over vrij grote afstanden. Soms zitten ze een paar weken op dezelfde plek en dan ineens besluiten ze te vertrekken. In een nacht kan het dier

zomaar twintig kilometer lopen. Snelwegen kunnen dan levensgevaarlijk zijn."

Om een beter beeld te krijgen van de otters in Flevoland besloot Landschapsbeheer een otterproject op te zetten. Een aantal vrijwilligers vertrok naar Engeland voor een cursus waar hen de fijne kneepjes van het inventariseren en

spraint
foto: Landschapsbeheer Flevoland

vrijwilligers in actie voor Landschapsbeheer Flevoland
foto: Landschapsbeheer Flevoland

het maken van otterholts (ondergrondse holen waar de otter kan overnachten) werden bijgebracht. Inmiddels hebben vrijwilligers op vier plaatsen in Flevoland otterholts aangelegd, op plekken die van nature weinig beschutting bieden. “Zo bieden we de otter stapstenen om te overnachten”, aldus Jeroen Reinhold.

Monitoring

Een tweede onderdeel in het otterproject is de monitoring van het dier. De beste tijd om otters in kaart te brengen is in de winterperiode, tussen oktober en maart, vertelt Jeroen Reinhold. “Vrijwilligers controleren in deze periode drie keer op verschillende locaties of er ottersporen aanwezig zijn. Daarbij wordt vooral gelet op spraints: uitwerpselen van de otter die het dier op heel opvallende plekken neerlegt. Bijvoorbeeld op verhogingen, onder bruggen, op een steen of op betonnen afwateringsbuizen. Met die spraints bakent de otter zijn territorium af. De meeste vrijwilligers vinden met enige regelmaat sporen. Ik schat dat er momenteel in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland twee à drie otters leven, en in de Noordoostpolder vermoedelijk één. Het is nog een klein aantal, maar ze lopen veel rond en hun sporen zijn dus op veel plekken te vinden.”

Jeroen Reinhold verwacht dat de otter in Flevoland kan profiteren van de aanwezigheid

van de bever. “De wissels van bevers zijn heel duidelijk zichtbaar in het landschap. We merken dat otters die wissels ook veel gebruiken. En ook burchten die de bever heeft verlaten, worden regelmatig gebruikt door otters. De bever helpt de otter in Flevoland dus eigenlijk een handje.”

Lijnstructuren

“De terugkeer van de otter in Flevoland laat zien hoe belangrijk de ecologische structuren zijn”, zegt Jeroen Reinhold. In Flevoland is de otter sterk gebonden aan de vaarten, waarlangs het dier zich verspreidt. Die vaarten zijn onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en verbinden belangrijke natuurgebieden met elkaar. “Otters hebben dit soort lijnstructuren in het landschap nodig. De terugkeer van de soort is een goed voorbeeld dat de EHS werkt.” De otter is dus een echte ambassadeur van de EHS!

In de volgende twee magazines kunt u lezen over de vier Duitse otters die tijdelijk in Natuurpark Lelystad zijn opgevangen, hoe zij later dit jaar nabij een bestaande populatie in de omgeving van Nijmegen worden uitgezet om de Nederlandse otterpopulatie genetisch te versterken en over onze samenwerking met ARK Natuurontwikkeling.

Vroeger kwam de otter in Nederland vrij veel voor, maar door vervuiling, verstoring, verkeer, habitatvernietiging, verdrinking in visnetten en jacht liep het aantal otters in West-Europa achteruit en was de soort in Nederland aan het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw zelfs uitgestorven. Gelukkig is dankzij grote inspanningen de waterkwaliteit weer flink verbeterd. Tegenwoordig gaat het in ons land weer beter met de otter.

De Europese otter (*Lutra lutra*) behoort tot de familie van de marterachtigen. Het is een echt waterdier, die vooral leeft langs oeverzones. De otter is een uitstekende zwemmer en ook duiken kan hij als de beste: hij kan wel tot vier minuten onder water blijven. Otters zijn vooral 's nachts actief, maar soms ook overdag, zeker in rustige gebieden. Otters leven solitair, met uitzondering van vrouwtjes met jongen. De informatieuitwisseling onderling gaat via geursporen in de uitwerpselen (spraints). Die deponeren de otter dan ook op opvallende plekken langs de oever. Zo weten soortgenoten of een plek al bezet is en door wie.